

Bet. o. Finantslovf. 1884—85. § 21. Kirke- og Undervisningsministeriet.

flere Leiligheder søgt at forebygge. Jeg skal herved henvise til mine ærbødige Skrivelser af 9de November 1874 og 22de Juni 1879, af hvilke den første ikke blot i sin Tid har været Rigsdagen meddelt, men tillige er bleven aftrykt in extenso i den af Folkethingets Finantsudvalg afgivne Betænkning over Forslaget til Finantslov for Aaret 1875—76. Det vil sikkert ogsaa være umiddelbart indlysende, at Arbeider, hvis Udførelse strækker sig gennem et Tidsrum af henved 70 Aar, fra 1817 til 1883, nødvendigvis maa vise sig mangelfulde og i flere Henseender gjøre Afkald paa at fyldestgjøre videnskabelige Fordringer, der nu maa betragtes som fuldt berettigede. Medens saaledes enkelte, i de sidste Decennier bearbejdede Afsnit, af hvilke jeg skal fremhæve Meridianbuen's Hovedtriangler fra Troldemosøebanke til Stagen og Vængdebestemmelsen mellem Kjøbenhavn og Altona, utvivlsomt kunne have deres Plads ved Siden af vor Tids bedste geodætiske Arbeider, vil dette derimod ingenlunde kunne siges om en Del af de Maalinger og Sagttagelser, der ligge en eller to Mennefsaalder tilbage i Tiden. Og hertil kommer endnu, at selve den i 1816 approberede Plan, som senere i det Væsentlige er bleven fulgt, hvor fortrinlig den end for sin Tid maatte siges at være, dog ikke længere vil kunne betegnes som tilfredsstillende, men maa erkjendes i flere Retninger at fordre Vendinger og Tilføielser. Skal det nærmere angives, hvad der da bør foretages for at afhjælpe de ved Gradmaalingsarbejderne fremtrædende Mangler, tror jeg særlig at maatte henlede Opmærksomheden paa følgende Punkter:

1. Revisionen af flere Dele af de paa Verne udførte Triangulationer, hvor Udbjævnningen har eftervist abnorme og utilstedelige Feil ved Vinkelmaalingen.
2. Udmaalingen af en Grundlinie i Nørre-Sjælland, som er en uundgaelig Betingelse for at give Meridianbuen den fornødne Nøjagtighed.
3. Observationer af Breder, Vængder og Azimutther for et større Antal af Triangelnettets Stationer. De saa herhen hørende, nu foreliggende Sagttagelser ere nemlig aldeles utilstrækkelige for en nogenlunde paalidelig Bestemmelse af den danske Sphæroide og give slet ingen Forestilling om selve Geoïden.

Men jeg skal ikke yderligere opholde mig ved denne foreløbige Angivelse, som vistnok kan trænge til at suppleres med enkelte, mindre bethdelige Tilføielser, da det maa være forbeholdt min eventuelle Efterfølger udførlig at udtale sig om disse Punkter og fremkomme med alle de fornødne, hensigtsmæssige og endelige Forslag. Min tror jeg, for at forebygge enhver Misforstaaelse, udtrykkelig at burde fremhæve, at jeg ikke her har taget noget som helst Hensyn til de nye Arbeider, som mulig kunne blive fremkaldte ved de af Danmark som Medlem af den almindelige europæiske Gradmaalings-Forening indgaaede Forpligtelser. Denne Forening, hvis Oprettelse skyldes en fra den preussiske Regjering i 1861 udgaaet Indbydelse, er senere, som bekendt, bleven tiltraadt af alle europæiske Stater med Undtagelse af England, Tyrkiet og Grækenland. I det sidste Decennium har den udfoldet en stedse stigende Virksomhed, der lidt efter lidt har forplantet sig til saa godt som alle Lande, ogsaa til vore Naboer Sverrig og Norge. At Danmark om ikke lang Tid vil blive foranlediget til at yde Bidrag til flere nye Underøgelser, maa jeg derfor betragte som i høi Grad sandsynligt, men dette er et Fremtidsspørgsmaal, hvormed jeg ikke for Diebliffet skal bestjæftige mig. Det er ikke Bedtagelsen af nye, fremmede og ubestemte Planer, der her bliver foreslaaet, men kun Tilendebringelsen, paa en med vor Tids videnskabelige Fordringer stemmende Maade, af vor egen, for tvende Mennefsaalder siden paabegyndte „Danske Gradmaaling“. Og dette er et Foretagende, som vi ikke kunne slyde fra os, og for hvis heldige Udførelse der netop nu haaves de bedste Udfigter. For at Arbeider af denne Natur kunne lykkes, er det nemlig en ufravigelig, ved mangfoldige Erfaringer bekræftet Betingelse, at Den, som Ledelsen overdrages, maa være i Besiddelse, ikke blot af en fremragende Dygtighed, men ogsaa af en varm og utrættelig Interesse for selve Sagens Gjennemførelse. Og i begge Henseender stiller Forholdet sig saa gunstigt som muligt. At min mangeaarige Medarbeider, Oberstlieutenant Zachariae, som er nøie fortrolig med Gradmaalingen i dens hele Detail og har taget væsentlig Del i Bearbejdelsen af dens 3die og 4de Bind, nærer den omhandlede levende Interesse, er en Sandhed, som jeg med fuld Sikkerhed kan udtale, og hvad hans Dygtighed angaar, kan der om denne næppe reises nogen Tvivl. Selv udenfor Danmark vil den være tilstrækkelig bekendt for alle Geodæter, blandt hvilke han ved sine Skrifter har erhvervet sig et anset Navn. I Henhold til Alt, hvad jeg saaledes har tilladt mig at udvikle, tror jeg derfor at turde ærbødigst foreslaa Udvælgenes Betænkninger.